

Nr 201.

Av herr **Vennerström**, om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om åläggande för bolag m. fl. företag att utse kvalificerade yrkesrevisorer.

På senare tiden ha oerhörda falsarier och förskingringar av mer eller mindre rena tillfälligheter blivit upptäckta i enskilda bolag, banker och offentliga inrättningar. Enligt en uppgift i Svenska Dagbladet ha under 1922 upptäckts förskingringar för över 7 miljoner kronor. Orsaken till att de kunnat fortgå så länge och tagit en sådan omfattning måste anses ligga i en slapp och ytlig revision. På grund härav har med rätta det kravet växt fram, att i liknande företag förutom de vanliga så kallade hedersrevisorererna måtte väljas en eller flere verkligt bokföringskunniga personer, vilka som yrkesrevisorer ha till uppgift att genomgå och granska räkenskaperna.

Till belysande av de nuvarande förhållandena tager jag mig friheten citera ett inlägg i denna fråga i Stockholms-Tidningen av direktören Axel Olofsson:

»Vad som för närvarande torde intressera den svenska allmänheten är frågan: Hur kunna dessa ständigt återkommande falsarier tolereras av intressenterna? Denna allmänhet, som i alla fall får betala fiolerna, måste nöja sig med att endast konstatera fakta. Det finnes bankinspektion, revisorer, styrelse och ändå . . .

Vad bankinspektionen angår, hyses nog på många håll den uppfattningen att åratals falsarier icke borde kunna undgå dess blick, men därom är svårt att döma. Skickliga bedragare äro ej lätta att avslöja.

Beträffande revisorererna är som bekant det sorgliga med denna revision i varje bank eller bolag, att en revisor i många fall föga eller intet begriper utav vad han går igenom.

Om man ser i protokollen för en hel del bolag, finner man, att dess revisor vanligen är en person, som skall tilldelas denna befattning som en hedersbetygelse. Det arvode han erhåller för sitt arbete är mycket litet, och ändå är hans uppgift en av de viktigaste inom bolaget.

Han är aktieägarnas speciella förtroendeman, som under årets lopp skall representera dem.

Hur sker detta i bolag? Jo, på följande sätt: Han väljes i mars månad. I december ringer eller skriver chefen för bokföringsavdelningen eller bolagets direktör till honom med förfrågan, när det passar honom att revidera. Omkring mitten av januari tittar han upp på kontoret, och i slutet av samma månad börjar revideringen. Han genomprickar verifikationer, gör några stick i bokföringen här och var, tittar i protokollen, kontrollerar att brandförsäkringen gäller, och revisionen är klar.

Han går till kassan, utkvitterar arvodet, stort för två à tre dagars arbete, men oanständigt litet för en verklig revision. Han är nöjd och glad.

Enligt mitt förmenande måste svenska folket någon gång få upp ögonen för att varje bolag, huru litet eller huru stort det än är, måste ha en eller flere verkligt kunniga revisorer, som ofta och efter vissa grunder kontrollera såväl bokföring som rörelsen i allmänhet. Jag försäkrar, att endast detta, att det verkligen finnes en kunnig person som revisor, skulle åstadkomma oanad effekt.

Revisionsyrket är ett svårt, vetenskapligt (skulle jag vilja säga) yrke, men oerhört intressant för den, som något studerat det. Men jag var närvarande, när en revisor i ett bolag om cirka 150,000 kronors aktiekapital frågade: »Vad är reskontra för något?» Jag tänkte då: En typisk hedersrevisor, fast andra icke på detta sätt skrika ut sin okunnighet.

Jag skulle med detta ha velat fästa uppmärksamheten på, att en av de viktigaste posterna inom ett bolag är revisorernas, och jag skulle vilja gå så långt, att det enligt lag inom varje bolag skulle finnas en yrkesrevisor.

Vad som skulle vinnas med detta vore:

- 1) Förenklat och praktiskt bokföringssystem.
- 2) Bästa möjliga kontroll för räkenskapernas ordentliga förande.
- 3) Kontroll i stor utsträckning över styrelsens skötsel av bolaget, som nu endast kontrolleras efter årets slut. (Jag vill därmed icke ha sagt, att revisorn skall ha befogenhet att göra anmärkning på varje styrelsens handling utan endast i det fall han anser sig böra ingripa, och detta skulle kunna ske så att säga på hans egen räkning och risk.)

- 4) Styrelsens ställning till aktieägarna skulle befästas i allra högsta grad. (Som nu är fallet, är styrelsen sedan gammalt så att säga »du och bror» med revisorerna, men i detta fall kan visserligen styrelsen även nu vara detta, men tager han sitt arbete som yrke, måste det betraktas på annat sätt. Hur många gånger har man icke vid fallissemang erfarit, hur revisorerna ansett den agerande vara hederligheten själv. En yrkesrevisor ser saken på annat sätt. Det är hans yrkesära det gäller. Skulle ett fallis-

semang inträffa, där han är revisor, kan han anse sig omöjliggjord för framtiden, liksom han skulle vinna allmänt erkännande om han kunde förebygga oegentligheter.»

Riktigheten i den kritik, som här riktas mot nuvarande missförhållanden, torde icke kunna bestridas. Icke heller torde det kunna bestridas, att kravet på en bättre kvalificerad revision för framtiden är befogad.

I Skarstedts edition av allmänna aktiebolagslagen av den 12 augusti 1910 läsas följande reflexioner angående revisorna: »Revisionsuppdraget inskränker sig icke — såsom det stundom uppfattas — till att revisorerna först någon tid före bolagsstämman skola konstituera sig i och för granskning av förvaltningen under det förflutna räkenskapsåret, utan revisorerna hava rätt och plikt att städse följa bolagsverksamheten, en uppsikt, som slutligen utmynnar i revisionsberättelsen till ordinarie bolagsstämma.» För närvarande torde de revisorer inom såväl bolags- och föreningsvärlden som offentliga inrättningar vara lätt räknade, som följa dessa lagens föreskrifter och lagens andemening.

Orsaken härtill skulle kunna sökas i en hel del omständigheter, vilka alla ha sitt ursprung i den uppfattningen, att revisionen är av huvudsakligen formell betydelse. Förtroendet till styrelsen är ju ett vackert drag, men styrelsen själv, personalen och intressenterna vore bättre betjänta med att revisionen toges yrkesmässigt och icke förtroendefullt.

För närvarande saknas i lagen alla föreskrifter angående kompetensfordringar för revisorsbefattningar. Det finnes endast en föreskrift av följande lydelse: »Till revisor må ej utses den, som är i bolagets eller styrelseledamots tjänst.» Statsmakterna ha icke i vederbörlig grad haft sin uppmärksamhet fästad vid nödvändigheten av en högt kvalificerad revision.

Jag tillåter mig härmed föreslå,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta omedelbart utreda på vad sätt och i vilken omfattning bolag, banker och offentliga inrättningar må kunna åläggas att i revisionen vid sidan av så kallade hedersrevisorer invälja kvalificerade yrkesrevisorer, samt för riksdagen framlägga det förslag, var- till utredningen kan föranleda.

Stockholm den 31 januari 1923.

Ivar Vennerström.